

13. X '04

Pärnu Endla teatris lähevad väga menukalt uuslavastused "Suudle mind, Kate!" ja "Agnes".

Intriigid Onistaris

Toomas Kuter

Giuseppe Verdi 24. ooperi "Aida" esietekanne toimus Kairos 24. detsembril 1871 ja sellega avati Kairo ooperimaja. See ooper kuulub Verdi psühholoogiliselt terviklikemate teoste hulka.

"Aida" puhul pole tegu pelgalt numbrioperiga, vaid teosega, kus on peenelt ja läbitunnetatult välja joonistatud tegelaskujude muusikalised portreed ja iseloomud, mis omakorda panevad aluse dramaatilistele sündmustele.

Inimlik Amneris ja väarikas Amonasro

Kuigi "Aida" nimiosa on kirjutatud sopranile, kujundab Verdi kõige täiuslikumaks Egiptuse vaarao tütre Amnerise portree. Metsode partiid on Verdi ooperites reeglina kõige õnnestunud. Teame ju sedagi, et algselt kavatses Verdi oma "Trubaduuri" Azucena rolli tõttu nimetata "Azucenaks", "Aida" aga Amneriseks.

Vaatamata ooperi nimetusle "Aida", pakub Amnerise partii solistile palju enam võimalusi, mistõttu selles ooperis kipub Aida – isegi juhul, kui tegu on tippartistiga – Amnerise varju jääma. Eriti muidugi siis, kui Aida kõrval laulab tugev Amneris.

Rahvusoooperi Estonia "Aida" esietenduse hiilgavas solistide ansambelis olid eriti mõjuvad Marianna Tarassova Amnerisena, Jassi Zahharov Amonasrona ja Mati Palm Vaarao-na.

Kui Tarassova ja Zahharov etenduse lõppedes lavale tulid, kõlasid just neile kõige hoogsamad aplausid.

Tarassova Amneris võlus ja lummas. Lauljatori võimas, kõikides registrites ühtlaselt kõlav metso voolas vabalt, andes edasi Verdi muusika peenemadki nüansid. Peale kandva ja ilusa hääle iseloomustas Tarassova Amnerist sügav sise-mine pingestatus. Tegude polnud ainult armuvaludes piinleva valitsejannaga, vaid inimesega, kelles võitlesid valguse ja pimeduse jõud.

Harvaesinev kantileen ja ühtlus kostis Tarassova fraasidest teise vaatuses esimeses pildis, mis omakorda neljanda vaatuses esimeseks pildiks, kui Radames (Roman Muravitski)

"Aida"

Giuseppe Verdi
Rahvusoooper Estonia
Muusikaline juht ja dirigent
Arvo Volmer
Lavastaja Marianne Mörck (Rootsi)
Lavakujundus Göran Arfs (Rootsi)
Aida Cynthia Makris (USA)
Solistid Marianna Tarassova (Peterburi Maria teater), Roman Muravitski (Moskva Suur Teater), Jassi Zahharov.
Esietendus 8. oktoobril Rocca al Mare Onistari tennisekeskuses.

tud fraasid, intonatsiooniline puhtus ning sellele osale nii vajalik paatos iseloomustasid tema Vaaroad.

Radames mõjus teiste solistidega võrreldes tagasihoidlikumalt. Põhjamaade kliima ei tundu isegi kuulsaid tenoreid alati soosivat. Hästi kõlas Heli Veskus Ülempreestrinnana ja ka Mart Madiste üllatas Saadiku väikerollis positiivselt.

Mastaapsus ja tempod

Eesti kultuuripilti täiendab niisugune nähtus oluliselt, samuti on kõik osalised teinud ära mammutliku töö.

Ometi tekkis Onistari köledas saalis istudes igatsus Estonia mugava ja armsa teatrimaja järele. Kuigi Marianne Mörcki lavastus oli klassikaliselt ooperlik, pidades silmas ooperilavastuste parimaid ja konservatiivsemaid traditsioone, samuti mõjus ehtooperlikult Göran Arfsi lakooniline, sümbolistlik ja hästi lahendatud lavakujundus, jäi midagi puudu. Pompöössusele ja suurusele vaatamata.

Need olid aura ja atmosfäär, mis tervikuna vastuseisu tekitasid. Võib-olla mõjunuks kõik paremini, kui esimese ja teise vaatuses tempo oluks mõnevõrra aeglasem. Paraku ei lasknud kiire tempo solistidel end täielikult avada.

Vokalist vajab hingamiseks ja oma hääle kõlavärvi tunnetamiseks ja nautimiseks aega. Ainult siis naudib seda ka publik. Vastasel juhul tekib närvilinne tunne, mis Kristuse-eelse Egiptuse asemel on pigem iseloomulik 21. sajandi Tallinnale. Ka ooperi mastaapsusele andnuks aeglasemad tempod palju juurde. "Aida" muusika ei

lummas. Lauljatori võimas, kõikides registrites ühtlaselt kõlav metso voolas vabalt, andes edasi Verdi muusika peenemadki nüansid. Peale kandva ja ilusa hääle iseloomustas Tarassova Amnerist sügav sise-mine pingestatus. Tegu polnud ainult armuvaludes piinleva valitsejannaga, vaid inimesega, kelles võitlesid valguse ja pimeduse jõud.

Harvaesinev kantileen ja ühtlus kostis Tarassova fraasidest teise vaatuses esimeses pildis, mis omakorda neljanda vaatuses esimeseks pildiks, kui Radames (Roman Muravitski) surma mõisteti, saavutas hingemineva valu ja kannatuse. Tarassova Amnerise üle oleksid uhked kõik maailma ooperimajad.

Jassi Zahharovi Amonasro oli ene, väarikas ja kuninglik. Zahharovi puhul tuli esile tema suure ja kauni baritoni ühtlus nii *piano's* kui *forte's*, samuti Zahharovi tämbrile omane kõrvapaitav helgus.

Lisaks kõigele muule oli Zahharov solistide ansamblist ainuke, kelle selge diktsioon võimaldas lauldavast tekstist aru saada. Ooper iseenesest seda muidugi ei eelda, kuid ooperisolisti võimekusele teeb see igatahes au.

Nimiosas laulnud Cynthia Makrise esituses kujunes kõige õnnestunumaks kolmanda vaatuses stseen Niiluse ääres, hiilgavalt esitas ta ka kuulsa aaria "Qui Radames verrà/O cieli azzurri". Duett Amonasroga kõlas samuti nüansseeritult ja kaunilt.

Mehine ning auväärne oli Mati Palmi Vaarao. Väljapee-

fäär, mis teivikuna vastand tekitasid. Võib-olla mõjunuks kõik paremini, kui esimese ja teise vaatuses tempo olnuks mõnevõrra aeglasem. Paraku ei lasknud kiire tempo solistidel end täielikult avada.

Vokalist vajab hingamiseks ja oma hääle kõlavärvi tunnetamiseks ja nautimiseks aega. Ainult siis naudib seda ka publik. Vastasel juhul tekib närvilinne tunne, mis Kristuse-eelse Egiptuse asemel on pigem iseloomulik 21. sajandi Tallinnale. Ka ooperi mastaapsusele andnuks aeglasemad tempod palju juurde. "Aida" muusika ei eelda kiirustamist mitte üheski vaatuses. Nagu ei eelda seda ka "Aida" dramaturgia ning ajastu, millega tegu. Muusikaliselt mõjus nii mõnigi koht rabedalt.

Sisule järgneb vorm

Need väikesed, kuid olulised nüansid kippusid varjutama tervikut, mille parima osa moodustasid Mörcki klassikaliselt hea lavastus, Tarassova, Zahharovi ja Palmi jõuliselt esitatud partiid, ülimalt hästi kõlav Estonia ooperikoor ja dekoratsioonid. Hea leid oli ka ooperi lõpp, kui sfinks sümboolselt sulgus.

Iga pärnakas võiks Tallinas etenduva "Aida" ära kaeda. Midagi sellist pole meie mail enne tehtud. Muusika on ilus ning tulem lõppkokkuvõttes õnnestunud. Võib-olla harjuks teist ja kolmandat korda etendust jälgides ära ka ooperiga Onistari keskuses. Kuid kõigele vaatamata on ooperit parem jälgida Estonia ajaloolises traditsioonidega teatrimajas.